

شرکت آب و فاضلاب استان لرستان

روش های استفاده بهینه از آب در کشاورزی

روش های صرفه جویی در مصرف آب در کشاورزی

۱. کشت گلخانه ای کشت گلخانه ای به دلیل تاثیر فراوان در کاهش مصرف آب و نیز افزایش بهره وری محصول و کاهش خسارت های ناشی از بارندگی و حوادث غیرمترقبه به عنوان بهترین گزینه برای کشاورزان محسوب می شود.

۲. آبیاری قطره ای سیستم های آبیاری قطره ای، آب را دقیقاً به پای ریشه گیاه می رسانند. کاهش تبخیر در سیستم آبیاری قطره ای برتری این روش، در مقایسه با روش های سیستم های آبیاری پاششی است. برای زمان های خنک تر هوا در طول روز می توانید از تایمر برای زمان بندی آبیاری استفاده نمایید. نصب و استفاده صحیح از سیستم های آبیاری قطره ای در مقایسه با روش های سنتی آبیاری می تواند تا ۸۰ درصد سبب صرفه جویی در مصرف آب گردد و حتی می تواند نقش موثری در افزایش عملکرد محصول داشته باشد.

۳. جمع‌آوری و ذخیره‌سازی آب‌بمده‌ی آب‌های کشاورزی از منابع آب‌های زیرزمینی تامین می‌شود، در حالی که جمع‌آوری و ذخیره‌سازی آب‌های سطحی حاصل از بارش‌ها منبع تامین آب بسیار مناسبی برای مزارع در طول سال خواهد بود. حوضچه، تالاب یا استخرهای آبی که به خوبی مدیریت شوند حتی می‌توانند زیستگاهی مناسب برای گیاهان و جانوان منطقه فراهم نمایند.

۴. زمانبندی آبیاری مدیریت هوشمندانه منابع آب تنها به معنی مدیریت چگونگی رساندن آب به محصول نیست، بلکه مدیریت زمان آبیاری، دفعات آبیاری و مقدار آب نیز اهمیت به سزایی دارد. برای اجتناب از آبیاری بیش از حد یا تنش کم آبی برای محصولات، کشاورزان باید به طور دائمی پیگیر پیش‌بینی‌های آب و هوا و نیز رطوبت خاک و گیاهان و انطباق برنامه زمانبندی آبیاری با شرایط موجود باشند. کشاورزان می‌توانند آبیاری را در طول شب انجام دهند تا میزان تبخیر آب کاهش یابد، کاهش تبخیر آب سبب می‌شود تا آب به خوبی در خاک نفوذ کند، در نتیجه از دفعات نیاز به آبیاری مزرعه کاسته خواهد شد.

۵. محصولات مقاوم در برابر خشکی و روش محصولاتی که سازگار با منطقه‌ی آب و هوایی خودشان هستند رویکرد دیگری است که کشاورزان را به تولید محصول بیشتر در ازای مصرف هر قطره آب قادر می‌سازد. گونه‌های گیاهی محصولات کشاورزی که بومی مناطق آب و هوایی خشک هستند به طور طبیعی سازگاری خوبی با کم آبی دارند، در حالی که وارپته‌های دیگر محصولات کشاورزی به مرور زمان برای سازگاری با شرایط کمی آب و تنش‌های خشکی انتخاب شده‌اند.

۶. کشت دیم کشاورزان دیمکار آبیاری انجام نمی‌دهند و برای تولید محصولاتشان در فصل خشکی به رطوبت خاک وابسته هستند. در این نوع کشت، اجرای عملیات‌های خاکورزی ویژه و پیگیری با دقت شرایط آب و هوایی ناحیه‌ای در مزرعه ضروری است. محصولات حاصل از کشت دیم طعم بهتری دارند اما میزان عملکرد در مقایسه با کشت آبی کمتر خواهد بود. در ایران حدود ۱۲/۶ میلیون هکتار اراضی دیم وجود دارد، که ۷ تا ۸ میلیون هکتار آن مناسب زراعت دیم است و ۴ تا ۵ میلیون هکتار باقیمانده یا به دلیل توان تولید کم و یا به دلیل بالا بودن شیب بیش از حد مجاز یعنی حداکثر ۱۵ درصد مناسب برای کشت علوفه دیم مناسب هستند.

۷. کمپوست و مالچ کمپوست یا مواد آلی تجزیه‌شونده که به عنوان کود استفاده می‌شوند، برای بهبود ساختمان خاک و افزایش ظرفیت نگهداری آب در خاک مناسب هستند. مالچ ماده‌ای است که برای حفظ رطوبت خاک روی سطح خاک پخش می‌شود و مانع از تبخیر سریع آب می‌شود. مالچ‌های آلی مانند کاه و کلش و خرده‌های چوب در طول زمان تجزیه می‌شوند و در آینده نه چندان دوری با افزایش محتوای مواد آلی خاک ظرفیت نگهداری آب در خاک را بالا می‌برند. همچنین کشاورزان می‌توانند از پلاستیک مشکی رنگ برای پوشش‌دهی روی خاک به منظور مبارزه با علف‌های هرز و کاهش تبخیر آب استفاده نمایند.

۸. گیاهان پوششی گیاهان برای حفاظت از خاک ضروری است. گیاهان پوششی سبب کاهش علف‌های هرز و افزایش حاصلخیزی خاک و مواد آلی خاک می‌شود. همچنین به پیشگیری از فرسایش و فشردگی خاک کمک می‌کند. وجود گیاهان پوششی میزان نفوذپذیری خاک به آب را بالا می‌برد و ظرفیت نگهداری آب را بهبود می‌بخشد. کشت گیاهان پوششی در مزرعه در مقایسه با عدم کاشت این گیاهان می‌تواند حاصلخیزی زمین را به میزان ۱۱ تا ۱۴ درصد در شرایط خشکسالی بهبود بخشد.